

Handläggare
Helena Robertsson
Telefon: 08-50825232

Till
Socialnämnden
2023-11-21

Stockholmsenkäten 2022

Ämnesrapport Kriminalitet och brottsutsatthet baserad på
Stockholmsenkätens resultat 2022

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialförvaltningens rapport.

Sammanfattning

Rapportens analyser visar tydligt samband mellan kriminalitet
respektive brottsutsatthet och flera undersökta variabler.

Bland annat visar resultaten att den starkaste riskfaktorn för att begå
brott är umgänge med brottsbenägna personer. En stark
skyddsfaktor däremot är en god relation till sina föräldrar, som ofta
innebär högre social kontroll och föräldrar som känner till sitt barns
umgänge. Dessutom är skoltrivsel en viktig skyddsfaktor mot
kriminalitet.

Ungdomskriminaliteten minskar tydligt bland pojkar, särskilt i
ytterstadsdelsförvaltningarnas upptagningsområden. Från resultaten
framgår även att majoriteten av stadens unga inte begår brott över
huvud taget.

Unga utsätts i högre grad för hot jämfört med rån och misshandel.
Resultaten visar tydligt samband mellan oro att utsättas för brott och
att faktiskt bli utsatta för brott - både i skolan och i det egna
bostadsområdet. Det är dock svårt att fastställa orsak och verkan.

Bakgrund

Levnadsvaneundersökningen Stockholmsenkäten har i olika former
genomförts sedan 1970-talet och socialförvaltningen har i dagsläget
tillgång till flera tidsserier från 1998. Datainsamling sker under
vårterminen vartannat år och ska ligga till grund för stadens
förebyggande arbete med unga, samt fungera som verktyg för
forskning och kunskapsutveckling. Målgruppen för undersökningen
är elever i grundskolans åk 9 och i gymnasiet år 2. I samband med
mätningar publiceras Stockholmsenkätens resultat först på
stadsövergripande nivå och därefter på stadsdelsförvaltningsnivå.
Därefter genomförs fördjupningar av vissa resultat som
sammanfattas i ämnesrapporter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 november 2023. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 november 2023.

Ärendet

Denna ämnesrapport är den andra av tre fördjupningsrapporter inom Stockholmsenkäten. Rapporten beskriver kriminalitet och brottsutsatthet baserat på elevunderlaget i Stockholmsenkäten från 2022. Analys sker på stadsövergripande- och stadsdelsförvaltningsnivå över tid, utifrån skillnader mellan flickor och pojkar samt mellan elever i grundskolan och i gymnasiet.

I kapitel ett ingår förutom beskrivande statistik även sambandsanalyser där frågan *andel elever som utfört allvarligt egendomsbrott¹* och frågan *andel elever som utsatt andra för hot eller våld²* analyseras mot frågor om sociala relationer med föräldrar och kompisar, utsatthet för brott, framtidsutsikter, skolmiljö samt mobbning och trakasserier. Sambandsanalyserna baseras på sammanslaget underlag för båda årskurser, detta för att säkerställa ett tillräckligt stabilt resultat. Stockholmsenkätens resultat 2022 pekar på minskad kriminalitet och brottsutsatthet bland pojkar över tid. Pojkars brottslighet är fortfarande högre än flickors, men från att ha varit på betydligt högre nivå har den minskat till strax över den nivå som flickors genomsnittliga brottslighet ligger på i senare mätningar. Sambandsanalyser visar att relationen till sina föräldrar där social kontroll och föräldrar som agerar förebild och ger stöd är en av de starkaste skyddsfaktorerna mot kriminalitet. En riskfaktor däremot är umgänge med brottsbenägna kamrater. Det finns ett samband mellan elevers kriminella kamratgång och andelen som själva har begått egendomsbrott och använt hot eller våld. Detta samband är starkare för pojkar än flickor.

I kapitel 2 om brottsutsatthet framkommer att det är vanligare att elever utsatts för hot, jämfört med rån eller misshandel. Pojkar uppger betydligt högre utsatthet för dessa våldsbrott jämfört med flickor. När det gäller elevernas anmälningsbenägenhet är rån det brott som anmäls i högst grad. I sambandsanalyserna studeras *Brottsutsatthet*, som är en sammanslagen variabel där allvarligt hotad, utsatt för rån respektive misshandel ingår. Analyserna visar

¹ *Andel elever som utfört allvarligt egendomsbrott* innehåller svar från elever som svarat Ja på frågorna om de har *stulit en moped eller motorcykel? stulit en bil?, gjort inbrott i bil, affär, kiosk eller annan byggnad?*

² *Andel elever som använt hot eller våld* innehåller svar från elever som svarat Ja på frågorna om de har *tvingat någon att ge dig pengar, mobiltelefon eller något annat värdefullt?, med avsikt slagit någon så att du tror eller vet att han/hon behövde sjukvård?, burit vapen (t ex kniv eller knogjärn)?*.

att det finns samband mellan oro att bli utsatt för brott i skolan och att tidigare ha varit utsatt för något av dessa brott. Även upplevelsen av trygghet i det egna bostadsområdet visar på ett samband med variabeln *Brottsutsatthet*. Ju otryggare eleverna känner sig i sitt bostadsområde, desto högre andel har utsatts för brott.

Jämställdhetsperspektiv

Majoriteten av Stockholmsenkätens resultat redovisas könsuppdelad för att kunna följa skillnader och variationer över tid. Inom kriminalitet och brottsutsatthet finns flera tydliga skillnader mellan flickors och pojkars beteenden; pojkar utför i högre grad grövre brott samtidigt som flickor i högre grad utför ringa brott. Pojkar blir även utsatta för brott i högre grad jämfört flickor. Även anmälningsbenägenhet skiljer sig periodvis åt mellan flickor och pojkar över tid. Över tid minskar pojkars kriminalitet och brottsutsatthet, medan flickors ligger på lägre stabilare nivåer.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner rapporten och att den överlämnas för kännedom till stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Stockholmsenkäten 2022 - Ämnesrapport Kriminalitet och brottsutsatthet.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-11-09
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2023-11-08